

τῆς γεωγραφικῆς ἐγγύτητος τῆς περιοχῆς μετὴν χώραν, εἰς τὴν ὅποιαν ἐλήφθη ἡ πρωτοβουλία πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἐρευνῆς, ἀπεφασίσθη ὅπως διερευνηθοῦν αἱ δυνατότητες μιᾶς διεθνoῦς συνεργασίας εἰς τὸν τομέα τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, πρὸς μελέτην ὀρισμένων θεμάτων οικονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ κοινωνικῶν μεταβολῶν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεσογείου, ἡ ὅποια, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι περίφημος διὰ τὴν ἱστορίαν της, κατέχει ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὰ σύγχρονα παγκόσμια γεγονότα, καὶ παρουσιάζει ἰδιαιτερόν ἑνδιαφέρον διὰ πάντα κοινωνικὸν ἐπιστήμονα.

Ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς ἀποφάσεως, ἰκαναὶ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι καὶ ἐπαφαὶ μετὰ τῶν διαφόρων μεσογειακῶν κριτῶν ἐγίναν. Αἱ ἐνέργειαι αὗται ἀπέληξαν εἰς τὴν ὡς κάτωθι προσωρινὴν διαμόρφωσιν τοῦ προγράμματος.

Ἐν μόνον ἐπιχειρήμα ἔνασται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἀρκετὰ ἰσχυρόν, ὥστε νὰ κινητοποιηθῆ τὰς προσπάθειαις σημαντικοῦ ἀριθμοῦ ἐπιστημόνων ἐκ πλείονων τῆς μιᾶς χωρῶν, διὰ τὴν πραγματοποιήσασιν ἐνὸς προγράμματος ἐρευνῆς εἰς τὸν τομέα τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ προτεινομένη ἐρευνα, σημαντικὴ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, ἀπὸ καθαρῶς ἀκαδημαϊκῆς καὶ θεωρητικῆς ἀπόψεως, δύναται νὰ καταστῇ χρήσιμος πηγὴ βασικῶν στοιχείων, πρὸς χρῆσιν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ὑπευθύνων διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῶν ἐπιθυμητῶν κοινωνικῶν μεταβολῶν. Ἴνα ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν βασικὴν ταύτην ἀνάγκην, τὸ πρόγραμμα δέον νὰ μὴ ἀπολήξῃ εἰς παραγωγὴν σειρᾶς ὄλης μονογραφικῶν καὶ περιγραφικῶν ἐργασιῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο εἶναι, βεβαίως, μέχρις ἐνὸς σημείου, ὅχι μόνον ἀναπόφευκτον, ἀλλὰ καὶ ἐπιθυμητόν. Πέραν αὐτοῦ, ὅμως, τὸ πρόγραμμα ἀποσκοπεῖ νὰ συντελέσῃ ἢ, τουλάχιστον, νὰ προαγάγῃ τὴν ἐκπόνησιν σαφῶν καὶ διαφωτιστικῶν ἐκθέσεων, δυναμένων νὰ παράσχουν εἰς τοὺς ἀρμοδίους περὶ τὴν κατάστροφωσιν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς νῆα καὶ ὑπεύθυνα στοιχεῖα.

Μετὰ βᾶσιν τὰς ἀνωτέρω σκέψεις, ἡ κατὰ στρωσὶς τοῦ ὅλου προγράμματος δέον νὰ μὴ περιορίζεται εἰς μόνον τὴν ἰκανοποίησιν τῶν ἐπεκρασημένων ἐπιθυμιῶν τῶν ἐπιστημόνων. Δέον νὰ ἀνταποκρίνεται τόσον εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀπαιτουμένην μεθοδολογικὴν ὀρθότητα, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην πορισμοῦ λεπτομερῶν καὶ ὑπευθύνων στοιχείων, τὴν ὅποιαν ἀντιμετωπιζοῦν οἱ ἄρμόδιοι διὰ τὴν ἐκπόνησιν τῶν διαφόρων προγραμμάτων ἀναπτύξεως, ὡς εἶναι αἱ κυβερνήσεις καὶ αἱ κυβερνητικαὶ ὑπηρεσίαι τῶν

διαφόρων ἐνδιαφερομένων χωρῶν, καὶ αἱ διεθνεῖς ὀργανώσεις, ὡς ἡ F.A.O. καὶ ἡ U.N.E.S.C.O., αἱ ὅποια ἀναπτύσσουσιν διαφόρους δράσεις εἰς τὴν ἀναφερομένην περιοχὴν. Ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο αὐτῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν θὰ σημειώσῃ μιαν τῶν πλείων κρισίμων φάσεων ὀλοκλήρου τοῦ προγράμματος.

Συμπλέγματα προβλημάτων οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος δέον νὰ ἔχη ὡς ἀφετηρίαν τὸν καθορισμὸν τῶν ἐννοιῶν «οικονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ κοινωνικαὶ μεταβολαί», κατὰ τρόπον πρσιδιόζοντα εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς ἀκλυτικῆς ἐρευνῆς. Ἡ σύνθετος ἔννοια «οικονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ κοινωνικαὶ μεταβολαί» θὰ πρέπει νὰ κατὰμνηθῆ εἰς τὰ διάφορα θεωρητικὰ συστατικά της, ταυτοχρόνως δὲ, ἕκαστον τῶν συστατικῶν τούτων θὰ πρέπει νὰ εὐρίσκειται ἐν καταφανεῖ ἐμπειρικῇ συναρτήσῃ πρὸς τινὰς τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον περιουχῶν. Ἴνα τοῦτο καταστῇ δυνατόν, προετάρη μία διαδιασάσις, ἡ ὅποια συνήντησεν ὁμόφωνον σχεδὸν ἀποδοχὴν. Ἵπστηρίχθη, δηλαδὴ, ὅτι ἡ κατὰμνηθῆ τῆς ἀρχικῆς συνθέτου ἔννοιας θὰ ἰδύνατο νὰ ἐπιτευχθῆ, διὰ τοῦ καθορισμοῦ ἀριθμοῦ τινος «συμπλεγμάτων προβλημάτων», ἕκαστον τῶν ὁποίων θὰ παρίστα μίαν σημαντικὴν ἀποψιν τῆς ἀρχικῆς ἔννοιας. Ἐκαστον ἀσμπλέγμα προβλημάτων» θὰ ἰδύνατο, ἐν συννεχεία, νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κεντρικὸν θέμα ἐνός, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, αὐτοτελοῦς προγράμματος ἐρευνῆς, οὕτως ὥστε τὸ ὅλον πρόγραμμα νὰ κατὰμνηθῆ εἰς ἀρθρῶν ἡμιαυτονόμων ὑπο-προγραμμάτων, ἀντιστοιχοῦντων πρὸς ἐκεῖνα τὰ «συμπλέγματα προβλημάτων», τὰ ὅποια θὰ ἐγίνοντο ἀποδεκτὰ ὡς κεντρικὰ θέματα τῆς ἐρευνῆς. Οὕτω, ἀφ' ἐνός μὲν, θὰ καταστῆ εὐχερῆς στέρα ἡ ἀντιμετώπισις τῆς εὐρείας ἐκτάσεως, τὴν ὅποιαν προβλέπεται ὅτι θὰ λάβῃ τὸ ἀρχικὸν πρόγραμμα, ἀφ' ἑτέρου δέ, θὰ πρρασχεθῆ ἡ δυνατότης ἐλαστικωτέρας ὀργανώσεως, ἀπολύτως ἀναγκαίας εἰς ἐν διαθες πρόγραμμα, ὡς τὸ ἀναφερόμενον.

Ἐκαστον τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑποπρογραμμάτων θὰ ἰδύνατο νὰ διαμορφωθῆ κατὰ τρόπον, κιορρίζοντα τὴν βᾶσιν πρὸς ἐπιλογὴν τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον περιοχῶν, αἱ ὅποια παρέχουν ἀξιόλογον ἔδαφος πρὸς μελέτην ἐκαστου ἀσμπλεγματος προβλημάτων». Ἐν συνεχεία, δι' ἐκᾶστην τῶν οὕτως ἐπιλεγχομένων περιοχῶν, θὰ ἰδύνατο νὰ κατὰμνηθῆ μία ὁμάς ἐπιστημόνων, οὕτως ὥστε τὸ ὅλον ὑποπρόγραμμα νὰ ἐκτελεσθῆ ὑπὸ διαφόρων, πρραλλήλως ἐργαζομέ-